

Dertig jaar De Grauwe Gors

Aart van der Spoel

Begin 2003 viel nummer vier, jaargang 30 van *De Grauwe Gors* in de bus. Daarmee waren dertig jaargangen van ons verenigingstijdschrift compleet. Omdat ikzelf lange tijd aan de *Gors* heb bijgedragen en bovendien de dertig jaargangen keurig ingebonden voorhanden heb, leek het me leuk om terug te blikken en ontwikkelingen binnen de *Gors* te beschrijven.

Het begin

Toen het eerste nummer uitkwam, in januari 1973, bestond Avifauna Groningen bijna vijf jaar. De belangrijkste doelstelling van de ver-

eniging was toen het uitbrengen van een provinciale avifauna als ijkpunt voor eventuele veranderingen binnen de provinciale vogelbevolking. De inventarisatiecommissie vond toen

dat twee ledenvergaderingen per jaar te weinig waren om goed met de leden te kunnen communiceren en daarom verscheen in gestencilde vorm de eerste *Grauwe Gors*.

De eerste Gorzen

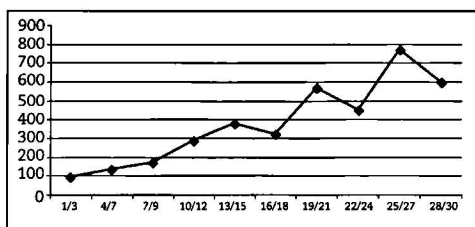
De eerste Gorzen zijn in uitvoering niet te vergelijken met de huidige nummers, maar dertig jaargangen geven een prachtig tijdsbeeld. De eerste nummers zijn gestencil en soms zo volgetypt dat de letters hier en daar van het papier aflopen. Inkt die soms zwaar aangebracht is en soms zo licht dat het nu nauwelijks meer leesbaar is. Dan verschijnen de elektrische typemachine (Avifauna heeft zelfs een tijdje een betaalde typist in dienst gehad), de offsetpers en de kopieermachine. De *Gors* wordt dan al een stuk strakker. Als Avifauna rond 1994 een computer aanschafft wordt de *Gors* bijna professioneel. In 1999 krijgt de *Gors* een kleurenomslag. Het wachten is nu natuurlijk op een full-colouruitgave.

De omslagen

Natuurlijk geven de omslagen eenzelfde ontwikkeling te zien. Op de jaargangen 1 t/m 10 prijkt door knip- en plakwerk een *Grauwe Gors* op hoogspanningsleidingen met in diapositief 'kontakblad voor Avifauna Groningen', een subtitel die tot jaargang elf gebruikt wordt. De collage is gemaakt door Guido Meeuwissen. Van jaargang 11 t/m 21 volgt dan een fraaie pentekening van Erik van Ommen. Ook van Erik op de voor- en achterzijde van de jubileumgors (jaargang 21, nummer 3-4) een prachtige aquarel en op de jaargangen 21 t/m 26 opnieuw met verschillende achtergrondkleuren een tekening van deze inmiddels ook internationaal zeer bekende kunstenaar. Met de special *Vogels van de Groninger Waddenkust* beginnen twee jaren met kleurenomslagen naar dia's van Hans Hut (Scholeksters, jrg. 27 en vrouwtje *Grauwe Kiekendief*, jrg. 28). Jaargang 29 levert een spraakmakende serie omslagen waarvoor zelfs de naam *De Grauwe Gors* kortstondig het veld moest ruimen. Achtereenvolgens heten de nummers: De Geelgors, De Rietgors, De *Grauwe Gors* en De Sneeuwgorz. Dit naar een eigen idee en uitgewerkt en prachtig vormgegeven door Jan Kees

Schelvis. Jaargang 30 ziet er dan weer volkomen anders uit met foto's van Eric Koops, Krijn Rijkema en Henk de Boer en vormgegeven door Jantina Mulder en Bert van Tol. (zie de plaatjes)

Groei

Aantal standaardbladzijden per drie jaargangen

In de dertig jaar dat de *Gors* bestaat is Avifauna gestaag gegroeid. Telde de vereniging in 1973 vijfenzeestig leden, in 2002 waren het er zeven keer zoveel, namelijk meer dan 450. Opmerkelijk is dat het de *Gors* gelukt is mee te groeien met het aantal leden. De eerste grafiek geeft goed weer dat ook de *Gors* zeven keer zo dik is geworden. Van honderd 'standaardbladzijden' in de eerste drie jaargangen tot gemiddeld 700 in de laatste jaargangen.

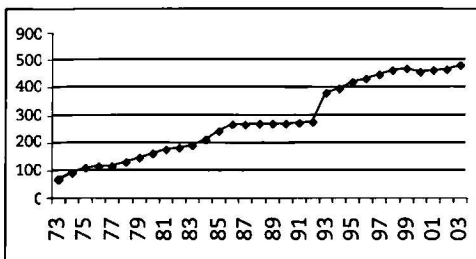
Natuurlijk behoeft dit een toelichting. De eerste Gorzen zijn gestencil en getypt op ouderwetse typemachines, met kleine en grote letters en soms dubbele regelafstand. Ook in het computertijdperk lagen aantal woorden per bladzijde en regelafstand niet vast. De volgende werkwijze is toegepast om het aantal standaardbladzijden per drie jaargangen te bepalen: per drie jaargangen is een aantal malen een volle bladzijde geteld. Een volle bladzijde is een bladzijde zonder tabellen, illustraties en dergelijke. Van alle getelde bladzijden gezamenlijk is het gemiddelde aantal woorden berekend. Dit waren 520 woorden. Een standaardbladzijde telt dus 520 woorden. Door per jaargang het aantal bladzijden te herleiden tot een standaardbladzijde is het aantal bladzijden bepaald.

Ter illustratie volgt een tweede grafiek met de groei van het aantal leden. Doordat tot voor kort regelmatig een complete ledenlijst met de *Gors* werd meegestuurd, is goed te achterhalen

hoe de groei heeft plaatsgevonden. In verband met de privacywetgeving wordt tegenwoordig geen ledenlijst meer meegezonden. De oplopende lijn in de grafiek is opmerkelijk constant. Alleen tussen 1986 en 1992 stagneert de groei, waarna in 1993 een sterk herstel plaatsvindt. De oorzaak hiervan is niet bekend.

Ledengroei van 1973 tot 2003

Themanummers

Er zijn een aantal themanummers verschenen. Direct in de eerste jaargang kwam een inventarisatiespecial uit. In jaargang 6 de eerste jubileumgors ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van Avifauna. Jaargang 9 nummer 2 was een roofvogelnummer en jaargang 19 nummer 2 een themanummer over akkervogels. Het dubbelnummer 3-4 van jaargang 21 was de tweede jubileumgors, dit keer van het vijftienvijftigjarig bestaan van Avifauna. Bij dubbelnummer 3-4 van jaargang 25 verschijnt de *Lijst van Groningse Vogels* en wellicht het mooiste nummer van de *Grauwe Gors* is het dikke en met kleurenfoto's geïllustreerde *Vogels van de Groninger Waddenkust* (jaargang 27 nummer 1). Natuurlijk moet vermeld worden dat los van de Gors in 1983 het boek *Vogels van Groningen* verscheen en in 1992 *De Vogelatlas van Groningen*.

Kritiek

De achtereenvolgende redacties hebben, vanzelfsprekend, altijd hun best gedaan van de Gors iets moois te maken. Toch is er regelmatig kritiek. Afgezien van wat kleine dingetjes die wel eens verkeerd gingen, ging het vaak over dingen als: 1) 'De Gors wordt te wetenschappelijk met te veel tabellen en grafieken' of 2) 'De Gors is niet wetenschappelijk genoeg, er staan te weinig degelijke artikelen in' of 3) 'Er is te veel aandacht voor zeldzaamheden'.

Samengevat luidt de kritiek meestal 'Vroeger was de Gors beter'.

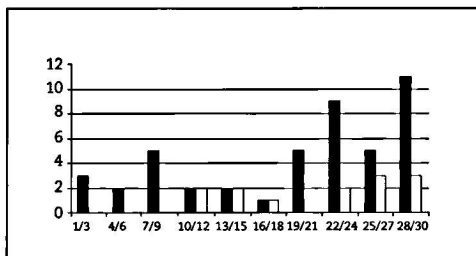
Een scan door alle nummers van de Gors met aandacht voor deze drie punten kan uitsluitend geven over de vraag of de Gors is veranderd en zo ja, wat er dan is veranderd. Zoals al eerder opgemerkt is de Gors flink wat dikker geworden. Zijn daarbij bepaalde aandachtsgebieden meer dan andere toegenomen? Nee, in het algemeen niet. Het totale aantal artikelen is toegenomen. De artikelen zijn uitgebreider geworden met vaker een grafiek of tabel maar de verdeling is vrijwel gelijk gebleven. Soms is het moeilijk een artikel juist in te delen. Een verslag over Oeverzwaluwen gaat in de eerste plaats over populatieontwikkelingen, daarnaast speelt juist bij deze soort bescherming altijd een grote rol maar ook beleving spreekt altijd sterk uit deze verslagen. Ook de toegenomen kennis maakt vergelijken soms moeilijk. In een van de eerste Gorsen stond een uitgebreid 'artikel' over de trek van Kleine Rietganzen over Groningen. Nu zou zo'n verhaal worden samengevat tot drie regels in de waarnemingenrubriek.

Per saldo geven de aantallen artikelen betreffende wetenschappelijk onderzoek een lichte stijging te zien, vooral over de laatste zes jaargangen. Artikelen betreffende beleving geven een wisselend beeld en stijgen de laatste jaren licht in aantal. Alleen artikelen die over bescherming gaan zijn in de laatste vijf jaargangen in aantal toegenomen. De tien jaargangen daarvoor werd er nauwelijks over vogelbescherming geschreven.

Om het derde punt, te veel aandacht voor zeldzaamheden, te onderzoeken is gekeken naar het aantal artikelen dat gaat over zeldzaamheden en naar het aantal verslagen van Big Days die gemakshalve onder deze noemer geplaatst worden. Dit alles weer per drie jaargangen, met in de grafiek in zwart het aantal artikelen over zeldzaamheden en in wit Big-Dayverslagen.

Aandacht voor zeldzaamheden in de provincie is er altijd geweest. In het allereerste nummer van de Gors was bijna eenderde deel van het nummer gewijd aan zeldzaamheden. In de laatste jaargangen lijkt er in de Gors meer aan-

dacht te komen voor zeldzaamheden. Tegen de achtergrond van een steeds dikker worden- de Gors en een steeds grotere groep waarne- mers zou je echter ook kunnen spreken van een relatieve afname van dit soort artikelen. Big-Dayverslagen daarentegen lijken nu jaar- lijks in de Gors te komen. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het om de alternatieve natuur- en milieuvriendelijke Big Day gaat.

Aandacht voor zeldzaamheden (zwart)
en Big Days (wit)

Tot slot

In dertig jaar is de Gors van een grijs gesten- cild blaadje geworden tot een professioneel drukwerkje met fraaie foto's en illustraties, co- lumns, wetenschappelijke artikelen, korte en soms grappige bijdragen en een zeer uitgebrei- de waarnemingenrubriek. Maar in wezen is de Gors nog steeds dezelfde gebleven met de weerslag van beleving en onderzoek van men- sen met een passie voor vogels in alle facet- ten. En nog steeds wordt de Gors gemaakt door een handjevol redactieleden.

In de bijlage staat een lijst met alle mensen die ooit in de redactie hebben gezeten. Opvallend is dat veel redactieleden van het eerste uur nog steeds actief zijn in Avifauna.

De Grauwe Gors gebonden

Alle informatie in dit artikel komt uit dertig jaargangen *Grauwe Gors*. Zaten deze Gorzen tot voor kort in slordige archiefdozen, sinds kort staan ze keurig gebundeld bij de secretaris thuis. Ieder die nog eens wat na wil zoeken of gewoon eens even wil bladeren in oude jaar- gangen kan daar (na afspraak) terecht.

Bijlage:

Lijst van alle redactieleden op volgorde van binnenkomst:

1973

Jan B. Hulscher
Mennobart van Eerden
P.J. v. Dorssen
Guido Meeuwissen
Egge Boerma
Han de Boer

1978

Loek Scholtens
Jouke Prop
Harm Jan Wight
Rita Viersma (roofvogelspecial)
J.R. Wijpkema-Dijk

1983

Erik v. Ommen
Henk v.d. Brink
Lodi Nauta

1988

Rein Hofman
Emo Klunder
Egbert Boekema
Leo Boon
Anne van Dijk
Bert de Bruin
Laurens Steijn
Bernadette Balten

1993

Jan B. Hulscher (jubileumgors)
Ben Koks (jubileumgors)
Jan Alex de Roos
Aart van der Spoel
Eric Koops
Theo Bakker
Jaap Schelvis

1998

Jan Alex de Roos
Klaas van Dijk (waddengors)
Vera Jongman
Rik Winters
Wouter Peters
Bert van Tol
Jantina Mulder
Corine Eising

DE Sneeuw GORS

IN DIT NUMMER O.A.:

EEN UITGAVE VAN AVIFAUNA GRONINGEN
JAARGANG 29, NUMMER
JANUARI 2002

4

DE GRAUWE GORS

kontaktblad voor
Avifauna

De Grauwe Gors
jaargang 28 nummer 1

Vogels van de Groninger Waddenkust

De Grauwe Gors jaargang 27 (1)

DE RIET GORS

IN DIT NUMMER O.A.:

...heden bij Harkende.

...elliteratuur: obscure historische bronnen.

...ummerplaat.

...N AVIFAUNA GRONINGEN

...2001

2